Kommunistisen puolueen manifesti



Karl Marx ja Friedrich Engels

Kommunistisen puolueen manifesti

KARL MARX JA FRIEDRICH ENGELS

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2026 Karl Marx ja Friedrich Engels

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-2146-2

Kirjoittanut Tomas Krampberg 4
Kommunistisen puolueen manifesti.....21
I. Porvaristo ja proletariaatti 22
II. Proletaarit ja kommunistit 40
III. Sosialistinen ja kommunistinen kirjallisuus.....55
1. Taantumuksellinen sosialismi 55
a) Feodaalinen sosialismi 55
b) Pikkuporvarillinen sosialismi 58
c) Saksalainen eli ”todellinen” sosialismi.....61
2. Konservatiivinen eli porvarillinen sosialismi 66
3. Kriittis-utopistinen sosialismi ja kommunismi.....68
IV. Kommunistien suhde erilaisiin oppositiopuolueisiin.....73

Kirjoittanut Tomas Krampberg

Eurooppa, jossa Kommunistisen puolueen manifesti ilmestyi vuonna 1848, eli syvällisen murroksen aikaa. Jo 1700-luvun lopulta lähtien taloudelliset, poliittiset ja yhteiskunnalliset voimat olivat muuttaneet vanhaa järjestystä peruuttamattomasti. Maaseudun väestö väheni, kaupungit kasvoivat, koneet syrjäyttivät perinteisiä käsityöammatteja ja vanhat sääty- ja ammattikuntarakenteet alkoivat hajota uusien taloudellisten toimintamuotojen paineessa. Muutos ei edennyt kaikkialla samalla tavalla: toisinaan se oli nopeaa, toisinaan hapuilevaa ja ajoittain suorastaan väkivaltaista. Kaikkialla se kuitenkin pakotti järjestämään ihmisten välisiä suhteita uudelleen ja nosti esiin kysymyksiä, joihin aiemmat sukupolvet eivät olleet joutuneet vastaamaan. Tässä muuttuvassa, epävakaassa ja epävarmassa maailmassa Marx ja Engels kehittivät havaintojaan ja kirjoittivat teoksen, jonka analyyttinen merkitys ulottuisi huomattavasti sen alkuperäistä tarkoitusta kauemmas.

Vasta muotoutumassa olevaa teollista Eurooppaa leimasi silmiinpistävä vastakohtaisuus. Yhtäällä oli porvaristo, joka vakiinnutti asemaansa uusien talouksien hallitsevana yhteiskuntaluokkana. Siihen kuuluivat yrittäjät, teollisuudenharjoittajat, rahoittajat, insinöörit, kauppiaat ja lakimiehet. Pankkitoiminnan laajeneminen, rautateiden rakentaminen, tuotantomenetelmien tehostuminen ja pääoman kasautuminen antoivat tälle luokalle ennennäkemättömän merkityksen, joka ylitti selvästi aikaisempien vuosisatojen kauppiaiden ja vauraiden

käsityöläisten yhteiskunnallisen vaikutusvallan. Toisaalla syntyi uusi väestöryhmä, joka keskittyi suurin joukoin kaupunkeihin, oli toimeentulonsa vuoksi riippuvainen ennen kaikkea työvoimansa myymisestä ja joutui alttiiksi teollisen toiminnan vaihteluille. Tämä oli teollinen proletariaatti. Näiden kahden yhteiskuntaluokan välinen vastakkainasettelu merkitsi huomattavaa käännekohtaa Euroopan historiassa. Samalla vanhat yhteiskuntaryhmät alkoivat vähitellen hajota ja vuosisatojen ajan Euroopan yhteiskuntia järjestäneet rakenteet menettivät merkitystään.

Työväestön keskittyminen kaupunkeihin oli yksi aikakauden näkyvimmistä ja laajimmin keskustelluista ilmiöistä. Lontoossa, Pariisissa, Berliinissä, Wienissä ja Manchesterissa kokonaiset perheet asuivat ahtaissa, huonosti tuuletetuissa ja usein epäterveellisissä asunnoissa työväenkaupunginosissa. Yhteiskunnalliset uudistajat, lääkärit, kaupunkisuunnittelijat ja jopa eräät teollisuudenharjoittajat ilmaisivat huolensa nopean kaupungistumisen terveydellisistä ja moraalisista seurauksista. Lukuisat aikakauden kuvaukset, kuten viranomaisten raportit, yksityiset tutkimukset, sanomalehtiartikkelit ja kaunokirjalliset teokset, kertoivat vaikeasta arkielämästä, jota leimasivat epävarmat työsuhteet, alhaiset ja vaihtelevat palkat, puutteelliset asumisolot, laajalle levinneet sairaudet ja teollisuustapaturmat. Engels, joka oli tutustunut Englannin teollisuustyöväestön elinoloihin läheltä, laati niistä yksityiskohtaisen ja huolellisesti dokumentoidun kuvauksen. Hänen työnsä teki syvän vaikutuksen aikalaisiin, jotka olivat kiinnostuneita aikakauden yhteiskunnallisista ongelmista.

Näitä taloudellisia muutoksia ei kuitenkaan voida erottaa aikakauden poliittisista jännitteistä. Euroopan 1800-luvun alkupuolta leimasi jatkuva vastakkainasettelu liberaalien pyrkimysten, monarkkisten restauraatioiden, kansallisten liikkeiden ja yhteiskunnallisten uudistusvaatimusten välillä. Vuosien 1789, 1830 ja 1848 vallankumoukset muodostivat peräkkäisiä vaiheita tässä pitkässä ristiriitojen sarjassa, jonka aikana kansat ja yhteiskuntaryhmät liikkuivat toivon ja pettymyksen välillä, toisinaan uupuneina ja toisinaan innostuneina. Valtioiden rajat olivat epävakaita, poliittiset järjestelmät hauraita ja perustuslakeja muutettiin tai kumottiin vain muutaman vuoden välein. Saksan valtiot eivät olleet vielä saavuttaneet poliittista yhtenäisyyttä, Italiassa yhdistymiseen johtava kehitys oli vasta alkuvaiheessaan, Ranskassa perustuslaillinen monarkia kamppaili tuloksetta sovittaakseen yhteen perinteet ja modernin yhteiskunnan vaatimukset, ja Itävallan keisarikunnan alaisuudessa elävät kansat vaativat uusia oikeuksia.

Tämän jatkuvan levottomuuden keskellä myös älyllinen ja tieteellinen toiminta kukoisti. Saksassa syntyi eräitä Euroopan kunnianhimoisimmista filosofisista järjestelmistä, joita muovasivat Kantin, Fichten, Schellingin ja ennen kaikkea Hegelin ajatukset. Englannissa poliittinen taloustiede kehittyi itsenäiseksi tieteenalaksi Smithin, Ricardon ja Millin teosten pohjalta. Ranskassa puolestaan teollista yhteiskuntaa, köyhyyttä ja yhteisvastuuta koskeva pohdinta lisääntyi voimakkaasti. Saint-Simon ja hänen seuraajansa tarkastelivat uudenlaisia yhteiskunnallisen

järjestäytymisen muotoja, Fourier esitti omaperäisiä yhteisöllisiä malleja ja maltillisemmat uudistusliikkeet pohtivat, kuinka vapaus, edistys ja oikeudenmukaisuus voitaisiin sovittaa yhteen.

Marx ja Engels perehtyivät syvällisesti tähän vilkkaaseen aatteelliseen keskusteluun, mutta pyrkivät myös ylittämään sen rajat yhdistämällä filosofisen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tarkastelun. Marx, joka oli saanut koulutuksensa Berliinin yliopiston vaativassa älyllisessä ympäristössä, omaksui saksalaisesta filosofiasta dynaamisen käsityksen historiasta. Hän kuitenkin suuntasi tämän ajattelun radikaalisti uudelleen irrottamalla sen idealistisesta pohdiskelusta ja perustamalla sen ihmisten aineellisiin elinolosuhteisiin. Engels puolestaan oli tarkkaillut huolellisesti Englannin teollista elämää ja toi yhteiseen ajattelutyöhönsä syvällisen ymmärryksen taloudellisista realiteeteista, teollisuuden järjestäytymisestä, tuotantotavoista ja työväenliikkeistä. Yhdessä he pyrkivät ymmärtämään käynnissä olevien muutosten syvempää logiikkaa. He eivät etsineet selityksiä ensisijaisesti aatteista, teoreettisista malleista tai abstrakteista ohjelmista, vaan yhteiskuntaluokkien välisistä konkreettisista suhteista.

Kommunistisen puolueen manifestiksi muodostuneen tekstin kirjoittamista ei kuitenkaan motivoinut pelkkä älyllinen uteliaisuus. Vuonna 1847 Kommunistien liitto, joka koostui pääasiassa maanpaossa elävistä saksalaisista työläisistä, pyrki selkeyttämään poliittisia näkemyksiään. Engels laati alustavan luonnoksen, mutta Marx muokkasi aineiston

tiiviimpään, voimakkaampaan ja kirjallisesti vaikuttavampaan muotoon. Tämä tyylillinen ratkaisu oli tietoinen. 1800-luvun poliittisilta manifesteilta odotettiin kykyä herättää huomiota, välittää kokonaisvaltainen maailmankuva ja vedota lukijoiden mielikuvitukseen. Manifesti saavutti nämä tavoitteet voimakkaalla ja rytmikkäällä kielellään sekä laajoihin ja painokkaisiin väittämiin perustuvalla rakenteellaan, joka heijasti aikakauden kiireellisyyden tuntua ja yhteiskunnallisia jännitteitä.

Kun teos ilmestyi helmikuussa 1848, sen julkaisu jäi kuitenkin lähes välittömästi eri puolilla Eurooppaa puhjenneiden dramaattisten tapahtumien varjoon. Muutamassa viikossa maanosa ajautui vallankumouksellisten levottomuuksien keskelle. Pariisissa heinäkuun monarkia kukistui, Wieniä ja Berliiniä ravistelivat kansannousut, ja Milano sekä Venetsia pyrkivät vapautumaan Itävallan vallasta. Hallitukset turvautuivat sortotoimiin, tekivät myönnytyksiä, muuttivat poliittisia linjauksiaan tai romahtivat kokonaan. Kansanjoukot mobilisoituivat, jakautuivat vastakkaisiin leireihin ja elivät vuoroin toivon, vuoroin pelon vallassa. Myös Marx ja Engels joutuivat keskelle näitä mullistuksia. Sanomalehtiä lakkautettiin, heitä uhkasivat karkotukset ja pakotetut muutot, ja he osallistuivat itse vallankumouksellisiin liikkeisiin. Nämä olosuhteet vaikeuttivat Manifestin välitöntä leviämistä. Teos saavutti täyden historiallisen merkityksensä vasta useita vuosikymmeniä myöhemmin, kun yhteiskunnalliset, taloudelliset ja poliittiset keskustelut voimistuivat nopeasti modernisoituvassa Euroopassa.

Teoksen arvo ei perustu mihinkään oletettuun kykyyn ennustaa tulevaisuutta, vaan sen taitoon tunnistaa teollisen laajenemisen hallitseman aikakauden perustavanlaatuisia kehityssuuntia. Marx ja Engels havaitsivat huomattavan selvästi taloudellisten voimien keskeisen vaikutuksen yhteiskunnan rakenteisiin, työolojen nopean muuttumisen, teknologisten uudistusten merkityksen sekä tuotannolliselle toiminnalle ominaiset toistuvat kriisit. He tunnistivat myös uusien yhteiskuntaryhmien syntymisen. Näiden ryhmien asema ei enää määräytynyt ensisijaisesti perinteiden tai perityn yhteiskunnallisen aseman perusteella, vaan niiden paikan mukaan taloudellisessa järjestelmässä. Manifesti heijastaa tätä uudenlaista tapaa ymmärtää yhteiskuntia: ei muuttumattomina järjestelminä, vaan monimutkaisina kokonaisuuksina, joita ristiriidat, vastakkainasettelut ja jatkuva muutos muovaavat.

Tämän teoksen lukeminen nykyään merkitsee paluuta 1800-luvun puolivälin Eurooppaan, sen jännitteisiin, toiveisiin ja huolenaiheisiin. Se tarjoaa mahdollisuuden tarkastella uudelleen aikakautta, jolloin teollistuvat yhteiskunnat etsivät vielä tasapainoaan, uudet yhteiskunnalliset voimat kyseenalaistivat vakiintuneita instituutioita ja taloudelliset muutokset muokkasivat yhteiskuntaluokkien rakennetta. Tarkoituksena ei ole omaksua kirjoittajien näkökulmaa eikä etsiä heidän väitteistään suoria poliittisia opetuksia nykyhetkeen. Sen sijaan tavoitteena on ymmärtää niitä olosuhteita, joissa teos syntyi, sitä, mitä se kertoo omasta aikakaudestaan, sekä niitä älyllisiä ja yhteiskunnallisia

kysymyksiä, jotka askarruttivat sen aikalaisia. Kun palautamme mieleen teoksen syntyhistorian, voimme nähdä Kommunistisen puolueen manifestin jälleen keskeisenä asiakirjana, joka auttaa ymmärtämään Euroopan siirtymistä teolliseen aikakauteen. Samalla se on arvokas historiallinen todistus siitä, kuinka 1800-luvun ajattelijat pyrkivät tulkitsemaan niitä syvällisiä voimia, jotka muovasivat modernia maailmaa.

KOMMUNISTISEN PUOLUEEN MANIFESTI

KARL MARX JA FRIEDRICH ENGELS

Karl Marxin ja Friedrich Engelsin vuonna 1848 julkaisema Kommunistisen puolueen manifesti kuuluu poliittisen ajattelun historian tunnetuimpiin teoksiin. Se käsittelee luokkataistelua, kapitalismin kehitystä, työn ja pääoman suhdetta sekä yhteiskunnallista muutosta.

Tämä nykyaikaisella suomen kielellä toimitettu laitos sisältää manifestin kokonaisuudessaan sekä historiallisen esipuheen ja molempien kirjoittajien elämäkerrat. Ajankohtainen historiallinen klassikko politiikasta, filosofiasta ja yhteiskunnan kehityksestä kiinnostuneille lukijoille.

9 789528 921462